

TRIFOLIO-THYMETUM CAROLI, ASSOCIACIÓ NOVA

Xavier Font

i

Josep Vigo

Departament de Botànica

Facultat de Biologia

Universitat de Barcelona

Diagonal 645

08028 Barcelona

RÉSUMÉ

Les auteurs décrivent une nouvelle association de l'aliança Sedo-Scleranthion, le Trifolio-Thymetum caroli, jusqu'ici connu de la Cerdagne et de la vallée de Ribes (Pyrénées orientales).

Descrivim aquí una nova associació pirinenca de l'aliança Sedo-Scleranthion, que anomenem Trifolio-Thymetum caroli (vegeu taula adjunta; inventari tipus, el número 4). Es tracta d'una comunitat que s'instal·la, com totes les de l'aliança, als sòls rocosos o pedregosos, molt poc desenvolupats i sotmesos, per tant, a períodes de sequera extrema. Apareix, com a comunitat primària, als replanets de roca i als petits serradets on gairebé aflora el substrat, però també, secundàriament, en indrets fortament erosionats dins de comunitats pratenses o arbustives. Requereix terrenys silícis, que poden ser esquistes, pòrfirs, etc. i que donen lloc a sòls poc o molt àcids. Mesures preses en diverses mostres de sòl d'aquesta comunitat ens han donat valors de pH entre 6 i 6.6. El Trifolio-Thymetum caroli és una associació típicament montana, que hem observat entre uns 900m i 1500m d'altitud.

D'entre els elements que componen la comunitat cal destacar en primer lloc una sèrie de plantes perennes, petits camèfits o hemicriptòfits, ben adaptades a la sequedat, entre elles Thymus serpyllum subsp. caroli i Plantago subulata subsp. holosteum, així com diverses espècies suculentes dels gèneres Sedum i Sempervivum. S'hi afegeixen, encara, algunes de les plantes més xeròfiles que apareixen en general als prats secs

dels Festuco-Brometea (per exemple, Seseli montanum, Festuca liviennis, Potentilla neumanniana, ...). Com que tots aquests vegetals perennes cobreixen només parcialment el sòl, en els espais que queden lliures germinen, quan ve el bon temps, alguns teròfits, la majoria característics de l'ordre Festuco-Sedetalia: diversos Trifolium (T. striatum, T. arvense, T. scabrum, T. campestre), Scleranthus annuus subsp. polycarpus, Arenaria serpyllifolia, etc. De fet, l'associació representa una mena de situació de trànsit entre la vegetació dels esqueis rocosos i els pradells de teròfits dels sòls prims.

A la taula que publiquem hem reunit quinze inventaris procedents de la Vall de Ribes i de la Cerdanya. Els quatre darrers no contenen característiques d'associació, però, malgrat això, creiem que, tant per la seva composició florística global com per la seva ecologia, s'integren bé dins la nova comunitat. Hom veu que els inventaris de la Vall de Ribes són, en conjunt, més rics en espècies (i sobretot en plantes anuals i en elements dels Brometalia erecti) que els de la Cerdanya, cosa que pot explicar-se simplement per les diferències climàtiques entre l'una i l'altra comarca. A la Cerdanya la pluviositat és força baixa i els solells montans són ocupats en gran part per prats secs del Xerobromion, dins els quals el Trifolio-Thymetum fa claps importants. A la Vall de Ribes, en canvi, aquesta comunitat resta reduïda a àrees petites i disperses, i sovint es troba en contacte amb pastures del Mesobromion.

Als exemples de la Vall de Ribes (invs. 1-6, 12 i 14) ressalta l'abundància de Plantago lanceolata i de Potentilla neumanniana; els atribuïm a la subassociació potentilletosum neumanniana. D'altra banda, els inventaris 10 i 11 (subassociació sedetosum brevifoliae) corresponen a ambients més rocosos i a zones més elevades, cosa que resta palesa per la seva gran pobresa florística i, especialment, per la manca de teròfits i l'abundància de Sedum brevifolium, Sempervivum tectorum i Sempervivum arachnoideum.

En els llocs poc rocosos i amb sòl un xic més desenvolupat (bé que sorrenc i pobre), hi apareixen, en comptes d'aquesta comunitat rica en crassulàcies, els pradells essencialment terofítics del Trifolio-Vulpietum Susplugas 1942, de l'aliança Thero-Airion. Vers l'estatge subalpí el Trifolio-Thymetum caroli és substituït, en ambients homòlegs, pel Sileno-Sedetum anglici Tx. et Oberd. 1954 del Sedo-Scleranthion.

La nova comunitat és pròpera del Sempervivo (tectorum)-Sedetum rupestris Bolòs 1983, descrit del Montseny, associació que es fa en hàbitats semblants, però que s'enfila gairebé fins a les carenes de la muntanya i que prefereix més aviat els indrets ombrívols. Entre altres diferències, a la comunitat montsenyenca manca l'endèmic Thymus serpyllum subsp. caroli, hi abunda Scleranthus perennis i les característiques d'ordre i classe hi són molt més escasses.

BIBLIOGRAFIA

- BOLÒS I CAPDEVILA, O. de 1983 - La vegetació del Montseny. Diputació de Barcelona. Servei de Parcs Naturals. Barcelona.
MOLERO, J. & J. VIGO 1981 - Aportació al coneixement florístic i geobotànic de la Serra d'Aubenç. Treb. Inst. Bot. Barc. 6. Barcelona.

- OBERDORFER, E. 1978 - Süddeutsche Pflanzengesellschaften. Teil II. Stuttgart.
- SUSPLUGAS, J. 1942 - Le sol et la végétation dans le Haut-Vallèspir. Comm. SIGMA. 80. Montpellier.
- TUXEN, R. unter Mitarbeit von E. OBERDORFER 1958 - Eurosibirische Phanerogamen-Gesellschaften Spaniens. Veröff. Geob. Inst. Rübel 32. Bern.

Achillea odorata	+	.	2.2	+	+
Helianthemum nummularium	+	.	1.2	+	+
Galium verum	.	+	+	.	+	2.1
Carex caryophyllea	2.2	+	1.2	+
Dianthus carthusianorum	.	1.2	+	+2	.
Eryngium campestre	.	.	+	.	.	+	.	.	+
Euphrasia stricta	.	+	+	+
Artemisia campestris	+	+	+
Dicanthium ischaemum	1.2	1.2
Dianthus pyrenaicus	+	.	+	2.2
Calamintha acinos	1.2	+
Stachys recta	+	2.2
Sanguisorba minor subsp. minor	.	.	.	+	+
Veronica austriaca subsp. vahlii	.	.	+	+	.	.
Euphorbia cyparissias	+	+
Thymus pulegioides	2.2

Companyes

Festuca liviensis	3.2	3.2	3.2	2.2	2.2	2.2	3.3	1.2	3.2	1.2	2.2	2.2	+	+	3.3
Plantago lanceolata	2.1	2.2	2.1	+	2.1	+	1.1	+	+	.
Potentilla neumanniana	2.2	+	2.2	+	2.2	3.3	1.2	.
Sempervivum tectorum	+	+	+2	+	.	1.2	.	.	3.3	.	.
Genistella sagittalis	.	.	1.2	.	.	.	+	.	2.3	.	+
Hieracium gr. pilosella	.	+	+	+
Fumana procumbens	+	2.2
Agrostis capillaris	2.2	.	2.2
Lotus corniculatus	1.2	+
Koeleria vallesiana	+	1.2
Tortula ruralis	.	.	.	2.2	.	+
Bromus mollis	1.1	+	.	.
Thesium divaricatum	2.2
Cladonia foliacea	1.2

Característiques de la classe presents en un sol inventari:

Koeleria splendens (1), Ononis spinosa (4), Trifolium montanum (12), Koeleria pyramidata (3), Phleum phleoides (3), Centaurea leucophaea (15).

Companyes presents en un sol inventari:

- 1 - *Verbascum lychnitis*, *Cuscuta epithymum*, *Galium maritimum*.
- 2 - *Leontodon hispidus*, *Calluna vulgaris*, *Bupleurum ranunculoides*, *Silene nutans*.
- 3 - *Vincetoxicum hirundinaria* subsp. *intermedium*, *Galium pumilum* subsp. *pinetorum*.
- 4 - *Paronychia kapela* subsp. *serpyllifolia*.
- 5 - *Achillea millefolium*, *Peltigera* sp.
- 7 - *Dipcadi serotinum*, *Cornicularia* sp.
- 8 - *Plantago sempervirens*, *Medicago suffruticosa*.
- 12 - *Poa pratensis*.
- 13 - *Erodium cicutarium*, *Bryum argenteum*.
- 14 - *Avenula mirandana*, *Globularia vulgaris* subsp. *willkommii*.
- 15 - *Linaria supina*, *Linaria arvensis*, *Galium lucidum*.

Procedència dels inventaris:

- 1 - Pedrera (Vall de Ribes). DG 38. Pòrfirs.
- 2 - Sta. Caterina (Vall de Ribes). DG 38. Pòrfirs.
- 3 - Serrat d'en Posa (Vall de Ribes). DG 38.
- 4 - El Baell (Vall de Ribes). DG 28. Esquists.
- 5 - Serrat Llauger (Vall de Ribes). DG 38. Esquists.
- 6 - Les Guillateres (Vall de Ribes). DG 28. Esquists.
- 7 - Sobre Bolvir (Baixa Cerdanya). DG 09. Esquists.
- 8 - Vora Targasona (Alta Cerdanya). DH 10. Esquists.
- 9 - Sobre Niula (Baixa Cerdanya). DG 09. Esquists.
- 10 - Vallsabollera (Alta Cerdanya). DG 29. Esquists.
- 11 - Vall d'Inglà (Baixa Cerdanya). CG 98.
- 12 - Sota El Baell (Vall de Ribes). DG 38.
- 13 - Coll de Bena (Alta Cerdanya). DH 00. Esquists.
- 14 - Maçana (Vall de Ribes). DG 38. Esquists.
- 15 - Llúvia (Baixa Cerdanya). DH 10. Esquists.